

Pastorală la Nașterea Domnului: Crăciunul în predica Sfântului Ioan Gură de Aur

TIMOTEI

Din mila lui Dumnezeu Arhiepiscop al Eparhiei Aradului Iubitului cler, cinului monahal și dreptcredincioșilor creștini, binecuvântare, bucurie și pace de la Dumnezeu Tatăl și de la Domnul nostru Iisus Hristos

Cinstiți credincioși și credincioase,

Sărbătoarea Crăciunului aduce de fiecare dată în sufletele tuturor credincioșilor o mare bucurie prin însuși darul pe care Cerul îl face pământului, Fiul lui Dumnezeu făcându-se Fiul Omului. Dacă venirea pe lume a unei ființe trebuie să constituie o nespūsă bucurie (Ioan 16, 21), cu atât mai mult venirea pe lume a Fiului lui Dumnezeu însuși. Dumnezeu, Binele desăvârșit aduce în lume sporul binelui, întrucât dintru început Creatorul a făcut toate bune, iar acum se coboară la creația Sa (Luca 18, 19; Facerea 1, 31; Ioan 10, 10).

Drept aceea, în aceste zile înscriem și o apropiere mai mare între oameni, deschidere spre dăruire reciprocă, așa cum vrea să arate și Moș Crăciun sau darurile din jurul bradului de praznic, cele materiale însele dând mărturie despre împărțirea din cele spirituale. Un dar duhovnicesc pentru ziua de sărbătoare primim și prin cuvintele cuprinse în Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție a Bisericii, talmăcite de Sfântul Ioan Gură de Aur, trăitor în veacul al IV-lea, cel care ne-a lăsat potrivit și numelui său mulțime de cuvinte de folos din darul însuși al Cuvântului lui Dumnezeu întrupat. Nu urmărim întru totul relatarea cuvântătorului, cât ordinea cronologică a momentelor importante din Sfintele Evanghelii cu privire la Nașterea Domnului, stăruind asupra învățaturii de credință care se desprinde din cuprins, odată cu implicația morală sau îndemnul la viață creștină pe măsura însemnătății pentru aceasta a celor spuse sau scrise.

Iubiți frați și surori în Hristos Domnul,

O parte introductivă la cele anunțate spre tratare este închinată instituirii sărbătorii în anii de început ai misiunii Sfântului Părinte Ioan, numit și Hrisostomul, iar aceasta ca de sine stătătoare în legătură cu praznicul Bobotezei cu care era împreună sub denumirea de Epifanie sau Arătarea Domnului. În acest cadru o explicație mai largă a calculării datei exacte a sărbătorii este binevenită, luând în considerație locul și timpul nașterii Mântuitorului, adică Betleemul Țării Sfinte sub împărăția romană a Cezarului August. Astfel Sfântul Părinte precizează: „Am să vă spun trei dovezi, prin care vom cunoaște negreșit că acesta este timpul în care S-a născut Domnul nostru Iisus Hristos, Dumnezeu Cuvântul. Și dintre acestea trei, prima dovadă este faptul că sărbătoarea s-a vestit atât de repede pretutindenea, că s-a ridicat la o atâta înălțime și că a înflorit; iar ceea ce Gamaliil învățatul, spu-

nea despre propovăduirea apostoloror, că „dacă este de la oameni se va distruge, dar dacă este de la Dumnezeu, nu puteți să o distrugeți; păziți-vă, deci, ca nu cumva să fiți găsiți și luptători contra lui Dumnezeu” (Faptele Apostolilor 5, 38-39), îndrăznind voi spune și eu același lucru despre ziua aceasta; că de vreme ce Cuvântul care S-a născut azi este Dumnezeu din Dumnezeu, pentru aceasta sărbătoarea nu numai că nu a fost distrusă, dar se și răspândește în fiecare an și ajunge mai strălucitoare.

Pentru că tot astfel și propovăduirea apostolilor în puțini ani, a cuprins toată lumea, cu toate că cei care au purtat-o pretutindeni au fost făcători de corturi, pescari și neînvațați. Simplitatea învățătorilor ei n-a vătămat-o cu nimic, deoarece puterea Celui predicat biruia pe toate mai dinainte, îndepărta piedicile și își arăta propria Sa putere” (Sf. Ioan Hrisostom, Cuvânt la Nașterea Domnului, în „Cuvântări la praznice împărătești” col. Izvoarele Ortodoxiei, nr. 5, trad. de pr. D. Fecioru, București, 1942, p.3-4). În legătură cu locul și timpul nașterii Domnului lămurește că textul biblic este concludent privind a doua dovadă la cele propuse, anume recensământul poruncit de împărat „ca să se înscrie toată lumea. Acest prim recensământ s-a făcut pe când stăpâna peste Siria Quirinius. Și au plecat toți să se înscrie, fiecare în orașul lui. „Și s-a suit și Iosif din Galileea, din orașul Nazaret, în Iudeea, în orașul lui David, care se numește Betleem, pentru că el era din casa și din neamul lui David, ca să se înscrie împreună cu Maria, cea logodită cu el, care era însărcinată. Dar pe când erau ei acolo, s-au împlinit zilele ca ea să nască. Și a născut pe Fiul său Cel Unul-Născut și L-a înfășat și L-a culcat în iesle, căci nu mai era loc de găzduit pentru ei” (Luca 2, 1-6).

Din aceste cuvinte este evident că S-a născut în timpul primului recensământ. Și cel care vrea să afle timpul în care s-a făcut, are putința să cunoască exact acest lucru, cetind codicii care se păstrează de obște în arhivele romane... Nici evanghelistul n-a însemnat fără rost acest timp, ci ca să ne facă arătată și cunoscută ziua și să ne arate întruparea lui Dumnezeu. Căci împăratul August atunci, nu din propriul său impuls, nici de la sine, a dat această poruncă, ci Dumnezeu i-a mișcat sufletul ca să slujească, fără voie chiar, venirii Celui Unul Născut... Apoi, toți profeții au vestit mai dinainte că Hristos nu va veni din Nazaret ci din Betleem” (Matei 2, 6; Miheia 5, 2; cf. Sf. Ioan Hrisostom, o.c., pp. 4-6). A treia dovadă rezultă din legătura cu nașterea Sfântului Ioan Botezătorul și anume vizita Sfintei Fecioare Maria după Bunavestire la Elisabeta,

rudenii sa și soția marelui preot al Vechiului Legământ, Zaharia, aceea fiind în a șasea lună după zămisirea pruncului Ioan (Cf. Luca 1, 35-37). Textul patristic spune așa: „Singer arhierul intra o dată pe an în Sfânta Sfințelor Templului. Când se întâmpla aceasta? În luna lui septembrie. Deci atunci a intrat Zaharia în Sfânta Sfințelor; și atunci i s-a binevestit de către înger nașterea pruncului său Ioan. După Septembrie, când Elisabeta era în luna a șasea, adică martie, a început să zămislească Maria. Numărând deci nouă luni de la aprilie vom ajunge la luna de față în care S-a născut Domnul nostru Iisus Hristos” (Sf. Ioan Hrisostom, o.c., pp. 10-17; cf. Luca 1, 35-37).

Un amănunt în același cadru îl constituie și venirea magilor călăuziți de către o stea la locul nașterii Domnului, uciderea pruncilor nevinovați în convingerea că Mesia S-ar afla printre ei, ca și fuga Sfintei familii în Egipt și reîntoarcerea în țară, acestea în vremea regilor Irod și Arhelau. Din omiliile Sfântului Ioan Gură de Aur privind Sfânta Evanghelie după Matei reiese că „Dumnezeu lasă la o parte toate mărturiile vechi și, făcând mare pogorământ îi cheamă pe magi pe o cale obișnuită lor: le arată o stea mare și deosebită de celelalte stele, ca să-i minuneze și prin mărimea și prin frumusețea ei, dar și prin felul mersului ei... A vrut să-i cheme prin arătarea unei stele ca să-i înalte cu mintea mai sus de propria lor gândire. Pentru că după ce i-a condus și i-a călăuzit și după ce i-a dus lângă iesle, nu le mai vorbește prin stea, ci prin înger. Așa au ajuns încetul cu încetul mai buni... S-a și ascuns steaua, ca magii pierzându-și călăuză să fie siliți să întrebe și astfel să facă tuturor cunoscută nașterea lui Hristos... Apoi steaua iar s-a arătat și s-a făcut aceasta ca să se afle de aici că nu era o stea ca toate celelalte, că nici o stea nu merge cum a mers aceasta. Și nu numai că mergea, dar mergea înaintea lor, îi trăgea după ea și-i călăuzea în miezul zilei” (Sf. Ioan Gură de Aur, Omilii la Matei, Scrieri, partea a treia, în Col. Părinți și Scriitori Bisericești, București, 1994, trad. pr. D. Fecioru, VI, 3 și VII, 3, pp. 80-81, 94-95).

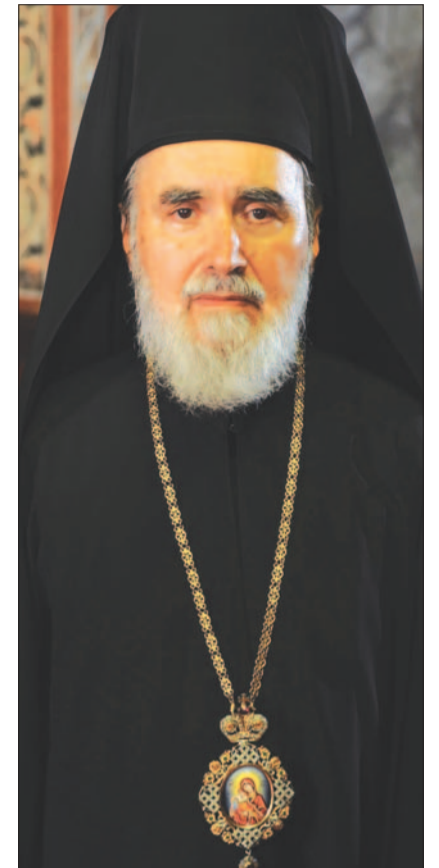
După o vreme „odată cu schimbarea locului i s-a pierdut și urma Pruncului. Betleemul și hotarele lui au fost puse sub urmărire, iar Arhelau, fiul lui Irod, socotea că dacă au fost junghiați pruncii s-a pus capăt oricărei primejdii, deoarece credea el, trebuia cu cei mulți să fi fost ucis și Pruncul căutat. Dealtfel, Arhelau, văzând cât de jalnic și-a sfârșit tatăl său viața, a căutat să trăiască mai cucernic și să lupte împotriva nelegiuirilor. A venit deci Iosif în Nazaret, fugind și de primejdie, dar în același timp și bucuros că va locui în patria sa. Sfântul evanghelist Luca vorbește și de timpul de dinaintea fugii în Egipt; că Iosif n-ar fi plecat înainte de curățire, ca să nu fie întru nimic călcător de lege... Iar după întoarcerea din Egipt îngerul îi trimite acasă nu fără motiv, ci întemeiat pe o profeție: „ca să se pli-

nească ceea ce s-a zis de profeți că Nazarinean se va chema” (Luca 2, 39; Matei 2, 22-23; cf. Idem, Omilii la Matei, IX, 4, pp. 114-115). Încheind pelerinajul la locurile biblice și trăind timpurile sfinte deprindem și învățătura lucrătoare în viață a Bisericii despre nașterea Mântuitorului prin mijlocirea sfântului care a transmis-o așa cum a primit-o de la Sfinții Apostoli și urmașii lor, în rândul cărora însuși a intrat.

Lăudând prăznuirea, Sfântul ierarh zice: „Taină străină și minunată văd; cântecele păstorilor răsună de jur împrejurul urechilor mele; nu cântă cu fluierul, ci cântare cerească. Îngerii cântă, arhanghelii melodiază, heruvimii înaltă imne, serafimii slavoslovesc. Toți prăznuiesc văzând pe Dumnezeu pe pământ și pe om în ceruri, pe Cel de sus jos, din pricina tainei întrupării și pe cel de jos sus din pricina iubirii de oameni... Iau tăria cuvintelor spre a spune cu îngerii: „slavă întru cei de sus lui Dumnezeu”, iar cu păstorii: „și pe pământ pace, între oameni bunăvoire”... Văd pe aceea care a născut, văd și pe Cel născut, dar nu văd odată cu aceasta felul nașterii. Acolo unde Dumnezeu voiește este învinsă firea, este învins și hotarul orânduielii. Nu s-a făcut un lucru potrivit firii, ci o minune mai presus de fire. Natura și-a suspendat legile sale și a îndeplinit voința Stăpânului. O, har cu neputință de rostit prin cuvinte!” (Sf. Ioan Hrisostom, o.c., pp. 25-29; cf. Luca 2, 14). Și continuă: „Cel Bătrân în zile S-a făcut Copil; Cel care stă pe scaun înalt și preaslăvit este așezat în iesle; Cel nepipăit, Cel simplu, Cel necompus și Cel netrupesc este cuprins de mâini omenești; Cel care a rupt legăturile păcatului se înfașă în scutece, pentru că vrea aceasta. Căci vrea să prefacă necinstea în cinste, să îmbrace ceea ce este neslăvit cu slavă, să arate chip de viețuire virtuasă, ceea ce era de obicei supus oprobiului. Pentru aceea ia trupul meu, ca eu să fac loc Cuvântului Lui; și luând corpul meu, îmi dă Duhul Lui; ca dând și luând să-mi aducă vistieria vieții. Ia trupul meu ca să mă sfințească; îmi dă Duhul Lui ca să mă mântuie” (Idem, p. 31).

Dreptmăritori creștini și creștine,

„Pogorârea lui Dumnezeu și înălțarea oamenilor se face prin mijlocirea aceleiași lucrări, dăruirea. Ea este proprie și lui Dumnezeu și omului, ca manifestare a ființei proprii. Această întâlnire a omului cu Dumnezeu printr-o dăruire reciprocă înseamnă că în acea măsură se pot cuprinde, în care, pe de o parte, Dumnezeu Se împărtășește în lume, iar pe de alta, omul însuși se deschide spre lume, prin renunțare la egoism și mândrie. Pentru Dumnezeu aceasta este o jertfă în sensul renunțării la ceva propriu, la slava Sa. Pentru om, este o jertfă, în sensul înălțării spre Dumnezeu prin renunțarea la cele improprii și dezvoltarea celor proprii, a binelui ființial.

TIMOTEI
Arhiepiscopul Aradului

Jertfa noastră este o participare la Jertfa Fiului lui Dumnezeu prin care firea se înalță în ceea ce însuși Dumnezeu se coboară. Ea ne este cerută pe măsura desăvârșirii, fiindcă desăvârșirea cere depășire, iar depășirea participare și comuniune. Altfel, nemaifiind depășire, ci limitare la sine” (TIMOTEI, Arhiepiscop al Aradului, Probleme de învățătură și viață creștină în Comentariul Sf. Ioan Gură de Aur la Scrisoarea paulină către Filipeni, în „Sfântul Ioan Gură de Aur – Mare misionar al Bisericii”, București, 2015, vol. I, p. 405).

În câteva zile încheiem anul parcurs, care, potrivit Hotărârii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, la inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a fost omagial al misiunii parohiei și mănăstirii azi și An comemorativ al Sfântului Ioan Gură de Aur și al marilor păstori de suflete din eparhii. Totodată, s-au cinstit în chip deosebit în acest cadru și cei 130 de ani de la dobândirea Autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române și 90 de ani de la înființarea Patriarhiei Române.

În cadrul eparhiei s-a urmărit constant sporierea strădanilor pentru împlinirea îndatoririlor ce revin clerului și poporului pentru mai binele Bisericii și al Patriei. Împărtășind alese doriri de Sfintele Sărbători, ne rugăm ca binecuvântarea lui Dumnezeu, Tatăl și Fiul și Sfântul Duh să fie peste noi acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Al vostru, către Domnul rugător și de tot binele doritor,
TIMOTEI
Arhiepiscop al Aradului

Această Pastorală, cu nr. 2900/2015, având titlul **Crăciunul în predica Sfântului Ioan Gură de Aur**, se va citi în fiecare biserică parohială sau mănăstirească la Sfânta Liturghie din prima zi, iar în filii a doua zi de Crăciun.